

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ

Εισαγωγή

Το μάθημα της Ιστορίας είναι κατεξοχήν ανθρωπιστικό μάθημα και απευθύνεται σε μαθητές/τριες με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επιστήμη της Ιστορίας. Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται η συνεχής ανανέωση του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών για το ιστορικό παρελθόν και για τη διάσωση της ιστορικής μνήμης.

Βασικός σκοπός του μαθήματος της Ιστορίας είναι η καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης και η διαμόρφωση της ιστορικής συνείδησης. Η ιστορική σκέψη είναι μια διανοητική, κοινωνική και κριτική διαδικασία που σχετίζεται με την ιστορική γνώση και η ανάπτυξή της αφορά την κατανόηση των ιστορικών γεγονότων και τη σύνδεση αιτίων και αποτελεσμάτων. Η ιστορική συνείδηση αφορά την ανάπτυξη κοινωνικής, πολιτικής, πολιτισμικής, οικολογικής συνείδησης, μέσα από την κατανόηση της συμπεριφοράς των ανθρώπων σε συγκεκριμένες καταστάσεις στο παρελθόν, καθώς και τη διαμόρφωση αξιών, στάσεων και συμπεριφορών, που οδηγούν στην εκδήλωση υπεύθυνης συμπεριφοράς στο παρόν και το μέλλον. Ως εκ τούτου, ο/η μαθητής/τρια μπορεί να αποκτήσει όχι μόνο την επίγνωση ότι ο σύγχρονος κόσμος αποτελεί συνέχεια του παρελθόντος, αλλά και την αντίληψη ότι ο σύγχρονος ιστορικός ορίζοντας συνδέεται άμεσα με τη ζωή του.

Βασικοί άξονες του μαθήματος

Η διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας εδράζεται σε τρεις βασικούς άξονες που αφορούν:

1. Ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων.

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να αποκτήσουν ένα συνεκτικό και επαρκές σώμα ιστορικών γνώσεων που αφορούν τις σημαντικότερες περιόδους της Ιστορίας της Κύπρου, της Ελλάδας, καθώς και της ευρύτερης Ευρωπαϊκής και της Παγκόσμιας Ιστορίας.

2. Καλλιέργεια αξιών, υιοθέτηση στάσεων και επίδειξη συμπεριφορών, που απαρτίζουν τη σύγχρονη δημοκρατική πολιτότητα.

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να καταστούν υπεύθυνοι και ενεργοί πολίτες ικανοί να συμβάλουν στη συμφιλίωση και την καλλιέργεια αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των λαών και να προάγουν θεμελιώδεις αξίες, όπως η δημοκρατία και η ελευθερία.

3. Καλλιέργεια ιδιοτήτων, ικανοτήτων, δεξιοτήτων που απαιτούνται από την κοινωνία του 21ου αι. – ικανότητες κλειδιά.

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να καλλιεργήσουν δεξιότητες που σχετίζονται με την ιστορική γνώση σε συνδυασμό με την κριτική και δημιουργική σκέψη. Επιδιώκεται, ακόμα, να αναπτύξουν δεξιότητες που να τους επιτρέπουν την ενεργό εμπλοκή, μέσα από αφηγηματικές παρεμβάσεις και εργασίες, στη διεξαγωγή του μαθήματος, καθώς και δεξιότητες που σχετίζονται με την αναστοχαστική διαχείριση της ιστορικής γνώσης.

Ειδικοί σκοποί του μαθήματος

Μέσα από την επαρκή και πολυεπίπεδη γνώση του παρελθόντος και την εμπάθυνση σε θέματα Ιστορίας, οι μαθητές/τριες θα αποκτήσουν σταδιακά τη σύνθετη εκείνη διανοητική δεξιότητα που θα τους επιτρέψει όχι μόνο να ερμηνεύουν γεγονότα και ιστορικά φαινόμενα παρωχημένων εποχών, αλλά και να κατανοούν τους ποικίλους παράγοντες (ιστορικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς κ.λπ.) που επηρεάζουν σύγχρονες καταστάσεις, ιδιαίτερα στο δικό τους ευρύ κοινωνικό και εθνικό περιβάλλον. Επιπλέον, μέσα από την παροχή ενός συνεκτικού και επαρκούς σώματος γνώσεων προωθείται η κριτική προσέγγιση των ιστορικών δεδομένων χωρίς στερεότυπα και προκαταλήψεις. Αναπτύσσεται η ιστορική ύλη στο χρόνο και στο χώρο, με τη βοήθεια της Γεωγραφίας, με έμφαση στο ουσιώδες μέσω σφαιρικών επισκοπήσεων, χωρίς λεπτολογίες και

πληθωρική χρήση χρονολογιών και κύριων ονομάτων. Επιδιώκεται, ακόμα, η επεξεργασία, η ιστοριογραφική πλαισίωση και η υπέρβαση (εφόσον επιβάλλεται) της ύλης των διδακτικών εγχειριδίων, μέσα από μία πολυεπίπεδη παρουσίαση της διδακτέας ύλης, με ευρεία χρήση ενδεικτικών ιστορικών πηγών και με την, κατά το δυνατόν, παραγωγικότερη αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας.

Με την ανάπτυξη της κριτικής ιστορικής σκέψης οι μαθητές/τριες θα προσεγγίζουν απροκατάληπτα την ιστορική πορεία – την απώτερη, αλλά και τη χρονικά εγγύτερη, τοπική και γενική – της Κύπρου και του ευρύτερου ελληνικού κόσμου, των συνοίκων κοινωνικών, θρησκευτικών, εθνοτικών και εθνικών ομάδων της νήσου, των λαών της Ευρώπης καθώς και του υπόλοιπου κόσμου. Θα εκτιμούν, επίσης, ανάλογα και θα σέβονται τις θρησκευτικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες και νοοτροπίες διαφορετικών ανθρώπινων κοινωνιών, απαλλαγμένοι από αντιπαραγωγικά στερεότυπα και γενικά από εξωτερικούς παράγοντες ιδεολογικής χειραγώγησης. Τέλος, διαθέτοντας ένα στέρεο πνευματικό υπόβαθρο της ιστορικής, πολιτιστικής και εθνικής τους ταυτότητας, θα μπορούν, ως συνειδητοποιημένα μέλη της ελληνικής κυπριακής κοινότητας, να αναδειχθούν σε υπεύθυνους και ενεργούς πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η επίτευξη των στόχων αυτών προϋποθέτει ότι οι μαθητές/τριες, ως την αποφοίτησή τους, θα έχουν αποκτήσει επαρκή γνώση:

- των κυριότερων φάσεων της Ιστορίας της Κύπρου και του ελληνικού κόσμου, από τα απώτερα χρόνια ως τις μέρες μας, ώστε, στηριζόμενοι σε αδιαμφισβήτητα ιστορικά δεδομένα, να εκτιμήσουν συνειδητά τη συμβολή του Ελληνισμού στον παγκόσμιο πολιτισμό,
- της διαχρονικής εξέλιξης καταρχήν των κατά περιόδους συνοίκων θρησκευτικών, εθνοτικών και εθνικών ομάδων της νήσου και, στη συνέχεια και σε γενικές γραμμές, των λαών της ανατολικής Μεσογείου και άλλων περιοχών του κόσμου,
- των σημαντικότερων κεφαλαίων της Ιστορίας των λαών της Ευρώπης, ιδιαίτερα εκείνων που συντέλεσαν στη δημιουργία μίας κοινής ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και εκείνων που, με τις έντονες ιδεολογικές διαμάχες και αποκλίσεις, τις πολιτικές και πολιτειακές ανατροπές ή ακόμα και τους κατά περιόδους αιματηρούς ανταγωνισμούς, συντέλεσαν στη δημιουργία της πολυμορφίας της,
- των μεγάλων ιστορικών αλλαγών που σημειώθηκαν (και σημειώνονται) στη συλλογική ζωή των ανθρώπων στο χρόνο και στο χώρο, των ευεργετικών αλληλεπιδράσεων ανάμεσα σε διαφορετικούς πολιτισμούς, αλλά και των παραγόντων που συντέλεσαν (και συντελούν), με αλληλουχία αιτίων και αποτελεσμάτων, άλλοτε στην επιτάχυνση και άλλοτε στην επιβράδυνση (ακόμα και με «ρήξεις» της «συνέχειας») των ιστορικών εξελίξεων σε γεωγραφικά τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο,
- του ιστορικού παρελθόντος των διαφορετικών ανθρώπινων κοινωνιών με απόλυτο σεβασμό και κατανόηση της ιδιαιτερότητάς τους, ώστε η μελέτη της Ιστορίας να συντελεί στην ανοχή, τη συμφιλίωση και την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των ανθρώπινων κοινωνιών σε παγκόσμια κλίμακα.

Δεξιότητες

Μέσα από τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας οι μαθητές/τριες, εκτός από τον καθαυτό ιστορικό γνωσιολογικό πλούτο που θα αποκτήσουν, θα αναπτύξουν ειδικότερα τις εξής δεξιότητες:

- να αναζητούν και να χρησιμοποιούν ποικίλες ιστορικές πηγές (πρωτογενείς και δευτερογενείς, άμεσες και έμμεσες, γραπτές και προφορικές, παραστατικές κ.λπ.) και να είναι σε θέση να τις σχολιάζουν και να τις αξιολογούν και ανάλογα να αποδέχονται ενδεχόμενες πολλαπλές ερμηνείες του ιστορικού γεγονότος ή φαινομένου, στο οποίο αυτές αναφέρονται,
- να αξιοποιούν και, όταν είναι εφικτό, να κατασκευάζουν ιστορικούς χάρτες, πίνακες και διαγράμματα είτε με συμβατικές μεθόδους είτε και με τη βοήθεια και τις δυνατότητες της σύγχρονης (π.χ. ηλεκτρονικής) τεχνολογίας,

- να λαμβάνουν υπόψη τους, παράλληλα με τα δεδομένα της καθαυτό ιστοριογραφίας, και τα πορίσματα διαφορετικών επιστημονικών κλάδων (της Γεωγραφίας, της Φιλολογίας, της Κοινωνιολογίας, της Ιστορίας της Τέχνης, του Δικαίου και των πολιτικών θεσμών κ.λπ.), εφόσον αυτά αναφέρονται στα ιστορικά ζητήματα που τους απασχολούν,
- να επιδιώκουν την κατανόηση των παραγόντων της ιστορικής εξέλιξης, με αναφορές σε όσο το δυνατόν περισσότερους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας (πολιτικός και ιδεολογικός, οικονομικός, κοινωνικός, πολιτιστικός, θρησκευτικός, περιβαλλοντολογικός και οικολογικός κ.λπ.),
- να καλλιεργήσουν το σαφή και όσο είναι δυνατό γλαφυρό ιστορικό λόγο, τόσο με την προφορική αφήγηση όσο και με τη γραπτή έκθεση, χρησιμοποιώντας το ειδικό λεξιλόγιο και την καθιερωμένη ορολογία της ιστορικής επιστήμης,
- να είναι σε θέση να αξιοποιούν και να αξιολογούν κριτικά τις πολλαπλές ευκαιρίες της μη συμβατικής ιστορικής εκπαίδευσης, που προσφέρουν τα σύγχρονα μουσεία, τα ποικίλα ΜΜΕ, οι εκλαϊκευτικές εκδόσεις κ.λπ., χωρίς να υιοθετούν άκριτα ενδεχόμενα λάθη και ανιστόρητες ή ατεκμηρίωτες ερμηνείες.

Διδακτική Μεθοδολογία

Στη διδασκαλία του μαθήματος εφαρμόζονται βασικές ιστοριογραφικές, επιστημολογικές και παιδαγωγικές αρχές, όπως η λειτουργική εμπλοκή των μαθητών στη διαδικασία της διδασκαλίας, «η υπέρβαση της ύλης των διδακτικών εγχειριδίων», η ευρεία χρήση ιστορικών πηγών, η διαθεματικότητα, η διεπιστημονικότητα, η ενσωμάτωση της τεχνολογίας (ΤΠΕ) στη διδακτική πράξη, οι βιωματικές μορφές διδασκαλίας και μάθησης κ.λπ.

Οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν την εκπόνηση (ατομικών/ομαδικών) συνθετικών εργασιών (projects). Η μέθοδος των συνθετικών εργασιών στοχεύει στην αναγωγή των μαθητών/τριών στην αυτόνομη μάθηση και στοχεύει, ακόμα, μεταξύ άλλων, στην ανάπτυξη ποικίλων δεξιοτήτων. Προβλέπονται, επίσης, οργανωμένες επισκέψεις σε ιστορικούς/αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία και μνημεία, βιβλιοθήκες, αρχεία, πολιτιστικά και πνευματικά ιδρύματα κ.λπ., με σκοπό να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες ιδιαίτερες πτυχές της ενότητας που διδάσκονται, μέσα από δραστηριότητες/εργασίες.

Τέλος, η διδασκαλία του μαθήματος διευκολύνεται με τη χρήση των ειδικών Αιθουσών Ιστορίας (εργαστηρίων), που είναι κατάλληλα εξοπλισμένες με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, βιντεοπροβολείς, ανακλαστικά διασκόπια, διαδραστικούς πίνακες, οπτικοακουστικό υλικό, μικρές βιβλιοθήκες κ.λπ., προς αξιοποίηση από τους/τις διδάσκοντες/ουσες και τους/τις μαθητές/τριες.

Α΄ Λυκείου

1η Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού

Το μάθημα της Ιστορίας διδάσκεται στην Α΄ Λυκείου **τέσσερις (4) διδακτικές περιόδους την εβδομάδα**. Συγκεκριμένα, δύο (2) διδακτικές περίοδοι Κ.Κ. + δύο (2) διδακτικές περίοδοι προσανατολισμού/εμβάθυνσης. Η διδακτέα ύλη καθορίζεται από την Εποχή του Λίθου μέχρι τη Ρωμαϊκή Εποχή. Τα διδακτικά εγχειρίδια είναι τα πιο κάτω:

1. Α. Ν. Μαστραπάς, *Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου, Από τους προϊστορικούς πολιτισμούς της Ανατολής έως την εποχή του Ιουστινιανού*, ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ, Αθήνα 2012
2. Αγγ. Παντελίδου, Κ. Χατζηκωστή, Ι. Χρίστου, *Ιστορία της Κύπρου, Από τη Νεολιθική μέχρι και τη Ρωμαϊκή εποχή*, ΥΑΠ, Λευκωσία 1990

Β΄ Λυκείου

1η Κατεύθυνση: Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών

2η Κατεύθυνση: Ξένων Γλωσσών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

6η Κατεύθυνση: Καλών Τεχνών

Το μάθημα της Ιστορίας διδάσκεται στη Β΄ Λυκείου **έξι (6) διδακτικές περιόδους την εβδομάδα**. Συγκεκριμένα, δύο (2) διδακτικές περίοδοι Κ.Κ. + τέσσερις (4) διδακτικές περίοδοι προσανατολισμού/εμβάθυνσης. Η διδακτέα ύλη καθορίζεται από τη Βυζαντινή Εποχή (4ος αιώνας μ.Χ.) μέχρι τη Νεότερη Εποχή (Γαλλική Επανάσταση και Ναπολεόντεια περίοδος, 1789–1815). Τα διδακτικά εγχειρίδια είναι τα πιο κάτω:

1. Δημητρούκας Ι., Ιωάννου. Θ., Μπαρούτας, Κ., *Ιστορία του Μεσαιωνικού και του Νεότερου Κόσμου 565 – 1815*, ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ, Αθήνα 2012
2. Παντελίδου Αγγ., Χατζηκωστή Κ., *Ιστορία της Κύπρου, Βυζαντινή Περίοδος*, ΥΑΠ, Λευκωσία 1991
3. Παντελίδου Αγγ., Χατζηκωστή Κ., Σαββίδου Χ., Κατσώνης Κ., *Ιστορία της Κύπρου, Μεσαιωνική – Νεότερη (1192 – 1974)*, ΥΑΠ, Λευκωσία 2006

Γ΄ Λυκείου

1η Κατεύθυνση: Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών

2η Κατεύθυνση: Ξένων Γλωσσών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

6η Κατεύθυνση: Καλών Τεχνών

Το μάθημα της Ιστορίας διδάσκεται στην Γ΄ Λυκείου **επτά (7) διδακτικές περιόδους την εβδομάδα**. Συγκεκριμένα, τρεις (3) διδακτικές περίοδοι Κ.Κ. + τέσσερις (4) διδακτικές περίοδοι προσανατολισμού/εμβάθυνσης. Η διδακτέα ύλη καθορίζεται από τη Νεότερη Εποχή (Συνέδριο Ειρήνης της Βιέννης, 1814–1815) μέχρι σήμερα. Τα διδακτικά εγχειρίδια είναι τα πιο κάτω:

1. Κολιόπουλος Ι., Σβολόπουλος Κ., Χατζηβασιλείου Ευ., Νημάς Θ., Σχολινάκη-Χελιώτη Χ., *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου (από το 1815 έως σήμερα)*, ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ, Αθήνα 2012
2. Παντελίδου Αγγ., Χατζηκωστή Κ., Σαββίδου Χ., Κατσώνης Κ., *Ιστορία της Κύπρου, Μεσαιωνική – Νεότερη (1192 – 1974)*, ΥΑΠ, Λευκωσία 2006

Οκτώβριος 2015

Ημερομηνία Ενημέρωσης: 15 Δεκεμβρίου 2015